

rječnike koji su prethodili Brodnjakovu i bili mu uzorom: Benešićev te Guberinin i Krstićev. Tako mnoge riječi koje Benešić navodi kao srbizme nisu zapisane u Guberininu i Krstićevu, pa ni Brodnjakovu, daleko najopsežnijem rječniku: botanika, četa, divljenje, dvotočje, električna centrala, električna, glasači, gimnastika, gromobran, ispraćati, izbjegličica, izvršiti, jelovnik, kapetan, kretanje, lopov, naklonjen, naplatiti, nužnik, obučar, olako, opasnost, oskudica, oslonac, park, pogodan, potomak, potvrđan, povlastica, primorati, radoznao, rečenica, suparnik, ubrzati, upotrebljavati, uzbuđen, žagor itd. O nekim pak riječima različiti autori iznose oprečna mišljenja: Benešić riječ »cigla« smatra srbizmom koji zamjenjuje hrvatska riječ »opeka«, dok je po Brodnjakovu mišljenju »opeka« češća i običnija u srpskom jeziku; srbizam »postupno« Benešić ali i Guberina i Krstić zamjenjuju kroatizmom »postepeno«, a Brodnjak rusizam »postepeno« drži tipičnijim za srpski negoli za hrvatski jezik u kojemu se češće javlja bohemizam »postupno«; dok Benešić riječ »opaska« smatra primjerenom hrvatskom jeziku, Brodnjak predlaže njezinu zamjenu riječju »bilješka«; slično je i s riječima »protuslovan« i »udova« kojima Brodnjak pretpostavlja riječi »proturječan« i »udovica« i sl. Svi ti primjeri mogu svjedočiti o dvome: o unutarjezičnome razvoju te svjesnim i nesvjesnim izvanjezičnim utjecajima, što je u tijeku pedesetak godina promijenilo naš odnos prema pojedinim riječima, ali i o tome da su navedeni rječnici uvijek bili izrazom individualnih jezičnih prosudbi svojih sastavljača. Ili da se vratimo Brozovićevim riječima, »u hrvatskom društvu još nema izgrađenoga općeg jezičnog osjećaja za vlastiti standard, jezičnog osjećaja ujednačenoga do sitnijih pojedinosti i posve autonomnoga od svakog pokrajinskoga i dijalektnog utjecaja«. Djela poput Brodnjakova Razlikovnog rječnika nesumnjivo nas vode tome cilju.

Vladimir Brodnjak je svoj Razlikovni rječnik ispisivao uvažavajući svoje prethodnike i njihova nastojanja stvaranja srpsko-hrvatskih ili hrvatsko-srpskih razlikovnih rječnika: Radoslava Boškovića, Julija Benešića, Petra Guberinu i Krunu Krstića, Božidara Vančika te Jovana Ćirilova. Moramo priznati da je Brodnjakov Rječnik od svih dosadašnjih leksikografski najdotjeraniji, da donosi najveći broj riječi te da prema svim popisanim rije-

čima nastoji uspostaviti pravilan odnos. Stoga nam – usprkos već naznačenoj metodološkoj manjkavosti – u usporedbi s nekim, kažimo ipak neprofesionalnim i neozbiljnim leksikografskim radovima, poput onoga Jovana Ćirilova ili najnovijega Ivana Branka Šamije i Dražena Lukačića, pokazuje kako se sustavno i odgovorno može i mora pristupiti hrvatsko-srpskom jezičnom kompleksu. Tako sagledano i nedostaci će se Razlikovnog rječnika pokazati poticajima za nove leksikografske pokušaje.

Iva Lukežić

S. DAMJANOVIĆ, JEDANAEST STOLJEĆA NEZABORAVA

Stjepan Damjanović
JEDANAEST STOLJEĆA NEZABORAVA
Izdavački centar »Revija«
Osijek – Međunarodni slavistički
centar Republike Hrvatske
Zagreb – Osijek 1991.

Tematska je okosnica koja povezuje svih dvanaest tekstova u ovoj najnovijoj Damjanovićevoj knjizi ćirilometodska (prosvjetna, prosvjetiteljska, kulturna, kulturološka, ideološka) misao kao fenomen s jedanaeststoljetnom povijesnom protegom i vitalitetom, »nezaboravom«, osobito na hrvatskome tlu.

Ćirilometodska ideja jest koncept složenih sadržajnih i značenjskih krugova od kojih su temeljni onaj općeslavenski i onaj koji su kao svoju narodnu tradiciju i kulturnu postavu usvojili i kroz svoju povijest zadržali pojedini slavenski narodi.

Dva su velika Grka, Konstantin i Metod, spletom povijesnih okolnosti postala slavenskim prvoučiteljima. Podarili su Slavenima u osjetljivo inicijalno doba njihove povijesti, još u drugoj polovini 9. stoljeća, nekoliko kapitalija: prvi slavenski književni jezik (najčešći se stariji termin za nj, staroslavenski jezik, u novije vrijeme zamjenjuje opravdanijim, općeslavenski književni jezik) i vlastita pisma prilagođena fonološkom sustavu tog

prvog književnog jezika (glagoljicu a nedugo potom i ćirilicu), te prve prijevode liturgijskih tekstova. Time su Braća privela i uvela Slavene u krug kulturnih naroda. No nije samo to: ćirilometodska je misao temeljena i tkana na humanističkoj i demokratskoj potki. Ona se iskazivala u obrani prava svakog ljudskog stvora i svakog narodnog entiteta (pa i malih, anonimnih naroda) na obraćanje Bogu svojim jezikom, pismom i osobnošću, što je tijekom povijesti mnogima od njih bilo arogantno osporavano i priječeno.

Prvi je slavenski književni jezik u prvih dvjestepedeset godina, od uvođenja do sredine dvanaestog stoljeća, služio svim Slavenima kao zajednički nadnacionalni pisani jezik: u tom je razdoblju on jedinstven i uglavnom neizmijenjen kulturni medij za civilizacijske potrebe tog vremena svim Slavenima bez obzira na teritorij na kojem oni u to vrijeme obitavaju. Nakon tog razdoblja slijedi značajniji prodor lokalnih jezičnih elemenata u dotad jedinstvenu strukturu zajedničkog književnog jezika: na različitim slavenskim teritorijima jezične su izmjene različite. To su redakcijski tipovi staroslavenskog jezika s lokalnim jezičnim adaptacijama zajedničkog književnog jezika jezicima pojedinih slavenskih sredina. Veoma je važno i to što se nakon Metodove smrti i egzodusa njegovih učenika iz Moravske u druge slavenske zemlje, ćirilometodsko kulturno i ideološko nasljeđe, umjesto naumljenog zatiranja, širi na ostale slavenske prostore i u svakom od njih začinje nov život i u svakom od njih doživljava različitu povijest i sudbinu. Stoga se godina Metodove smrti smatra početkom samostalne kulturne povijesti i djelatnosti svakog pojedinog slavenskog, pa i hrvatskog naroda. To je godina otvaranja ćirilometodskog posmrtnog duhovnog testamenta: od te se godine računa mjera zaborava ili nezaborava zajedničke duhovne baštine namijenjene svim Slavenima, pa i Hrvatima. Štoviše, njima, kako im vlastita kasnija povijest svjedoči, osobito, budući da su se oni, čuvajući i razvijajući tu baštinu jedanaest stoljeća čvršće i duže od svih drugih, uspijevali oprijeti različitim presizanjima i sačuvati vlastitu kulturnu potku kao temeljnu odrednicu svog narodnog identiteta.

Na ove je činjenice valjalo podsjetiti jer i one dolaze do izražaja u dvodijelnoj, dvorazinskoj strukturi tekstova u knjizi Stje-

pana Damjanovića »Jedanaest stoljeća nezaborava«. O razlozima takvoj podjeli govori i autor u kratku predgovoru »Riječ unaprijed«.

U prvoj je polovini knjige šest tekstova za koje sam autor kaže da se bave počecima slavenske pismenosti, da su namijenjeni onima koji se tek uvode u tu problematiku i da su rezultat autorove predavačke prakse. Riječ je, dakle, o tekstovima tematski vezanim za općeslavenski dio, pisanim bez pretenzija da budu znanstveno-istraživački, usmjerenim laičkoj publici, i sa stilom prilagođenim takvoj namjeni. Kako se može vidjeti iz Napomena o tekstovima u ovoj knjizi (str. 173), pet je od ukupno šest tekstova iz ove skupine objavljeno u časopisu za kulturu »Oklo« tijekom 1985. godine o tisućuistotoj obljetnici Metodove smrti, u namjeri da tu vrstu publike podsjeti na ćirilometodsku problematiku u koju je autor upućen svojim znanstvenim bavljenjem ali i višegodišnjom praksom i iskustvom sveučilišnog profesora upravo staroslavenskog (općeslavenskog književnog) jezika. Računajući s pravom na čitatelje među studentima slavistike i kroatistike, autor je te tekstove tek neznatno izmijenio i dopunio potrebnom aparaturom bilježaka i izvora pa su tako i oni, pisani inače pitkim popularnoznanstvenim stilom, usklađeni s tekstovima u drugom dijelu knjige, koji su drugačije namjene i drugačije razine. Usmjerenost na studentsku publiku razlogom je da se autor prihvatio čak pisanja sasvim novog teksta (onog o slavenskim grafijama), drugačijeg i obogaćenog dopunskim i novim informacijama od istoimenog rada na istu temu objavljenog u »Oklo«. Osobito se to odnosi na zadnji, šesti tekst u prvom dijelu knjige, u kojem je sažeto obuhvaćena fonologija općeslavenskog književnog jezika, a to je materijal obavezan isključivo kao studijski sadržaj budućim slavistima. Taj je tekst, štoviše, pisan upravo za ovu prigodu i s jasnom namjerom da pomogne onim generacijama studenata slavistike kojima je bilo uskraćeno klasično gimnazijsko obrazovanje, pa time i mogućnost da budu korisnici literature o gramatici prvog književnog jezika svih Slavena, a što je propedeutika lingvističkom dijelu studija slavistike. Potreba za ovakvim tekstom u aktualnim okolnostima nedvojbeno je, a odlučujuća je bila prosudba praktičara koji već više od desetljeća podučava općeslavenskom jeziku bruoše sa završenom srednjom »reformira-

nom« školom iz koje su klasični jezici bili protjerani.

Evo kratke informacije o tekstovima u prvom dijelu knjige.

U tekstu »Jedanaest stoljeća nezaborava« (9–17) u glavnim su odrednicama prikazani životopisi slavenskih prvoučitelja, te kulturno i ideološko značenje njihove misije; u tekstu »Konstantinove polemike« (19–24) najvažniji Konstantinovi javni istupi i disputacije: sudjelovanje u završnom činu bizantske ikonoma-hije, misija među Saracenicima i misija među Hazarima, disput s Akvilejcima i »trojezičnicima« uopće; u tekstu »Hrabri crnorizac« (25–29) sažimlje podatke o prvom poznatom svjetovnom tekstu na općeslavenskom književnom jeziku, polemici znanoj pod naslovom »O pismeneh«, koju je anonim pod pseudonimom Hrabar na razmeđu 9. i 10. stoljeća pisao u obranu slavenskog pisma i ćirilometodske tradicije od moćnih osporavatelja; u tekstu »Općeslavenski književni jezik« (31–34) upozna je s terminima koji su se rabili ili se rabe za prvi književni jezik svih Slavena, o argumentima pro i contra tih naziva, predstavlja teorije o narodnoj osnovici tog jezika, te naglašava važnost proučavanja prvog slavenskog književnog jezika; u veoma zgušnjutoj a istodobno informativnu preglednom članku »Glagoljica i ćirilica« (35–45) sažimlje najznačajnije u ovom trenutku dosegnute spoznaje o specifičnim slavenskim pismima: o njihovim nazivima, pretpostavljenim predlošcima, autorstvu, prvenstvu, argumentima na kojima počiva danas prevladavajuće uvjerenje da je glagoljica starije od ta dva pisma, te o fazama u njezinu razvoju i tradiciji uporabe među Slavenima, napose među Hrvatima, kojima je postala specifičnim kulturološkim znakom s najduljom poviješću uporabe; u tekstu »Glasovi općeslavenskog književnog jezika« (47–60) na samo 24 stranice (ove knjige gotovo džepnog formata) sažimlje autor čitavu fonologiju i fonetiku općeslavenskog književnog jezika (vokalizam, konsonantizam, definicije, geneze, pregled i glasovne mijene), što je zapanjujuće zna li se da ta građa čini polovinu (po mom osobnom iskustvu: težu, zamorniju i studentima odbojniju) svake staroslavenske gramatike.

Ova prva, dakle, grupa tekstova tretira ćirilometodsku problematiku u onom njezinom segmentu koji je zajednički svim Slaveni-

ma: prva tri teksta posvećena su duhovnim polazištima te ideje, a druga tri jeziku i pismu. Ovi tekstovi nisu rezultat Damjanovićeva istraživanja te problematike: on samo sažimlje spoznaje do kojih se u ovom trenutku došlo i jedinstveno ih interpretira. Čini to osobitim osobnim popularnoznanstvenim stilom, dostupnim jednako laiku koji tek pribire prve informacije, kao i stručnjaku koji ne ostaje zaknut ni za aktualnu informaciju, ni za točnost ni za izvore. Taj stil slijedi najbolju klasičnu (klasičarsku) maniru nekadašnjih gimnazijskih profesora što su o velikim stvarima znali zboriti jednostavno i s uzvišenom lakoćom (Stjepan Damjanović mi je jednom zgodom povjerio da je još na studiju najradije sebe zamišljao kao budućeg gimnazijskog profesora u kakvu slavenskom gradiću, na primjer: u Vinkovcima). To je, dakako, pitanje dara, ako nije i poziva. Metodiku on osjeća u izvornom plemenitom smislu: kako ljudski približiti znanje onima kojima je ono daleko, kako znati i osjetiti auditorij, kako ga oplemeniti onim što mu se prenosi i nudi kao činjenica. Takvu je sposobnost teško steći, s njom se čovjek rađa.

U drugom je dijelu, koji obasiže dvije trećine knjige, šest tekstova za koje autor u predgovoru kaže da su pisani s pretenzijom da budu originalno znanstveno istraživanje. Damjanovićev je znanstvenoistraživački interes usmjeren najranijem, medijevalnom razdoblju povijesti hrvatskoga književnog jezika, koje je sudbinski obilježeno ćirilometodskom kulturnom baštinom. Stoga se tekstovi ove druge skupine odreda bave fenomenima temeljenim na ćirilometodskoj osnovici, nastalim na hrvatskome tlu u rasponu od srednjovjekovlja do konca 19. stoljeća, u vertikalnoj dužoj od tisućljeća.

Tih je šest tekstova nastalo u razdoblju između 1978. i 1989. godine, a javnost je s njima bila upoznata preko znanstvenih publikacija (tematskih slavističkih zbornika, časopisa »Slovo«, »Croatica«, »Republika«), a u ovu su knjigu pretisnuti neizmijenjeni.

Evo i sažete informacije o tim tekstovima.

U tekstu »Jezična traganja hrvatskih glagoljaša« (63–78) istražuje sastavnice u jeziku kojim je pisana ostavština hrvatskih popova glagoljaša, sljedbenika i promicatelja djela Solunske Braće. Od njihove je djelatnosti hrvatska kultura baštinila znatan korpus gla-

goljicom pisanih liturgijskih, literarnih i pravnih tekstova, a svaki je taj segment pisan drugačije strukturiranim hrvatskim književnojezičnim tipom: liturgijski tekstovi hrvatskom redakcijom općeslavenskog književnog jezika, literarni tekstovi hibridnim jezikom, amalgamom od crkvenoslavenskog i hrvatskog narodnog (pretežno čakavskog, ali i kajkavskog idioma), a pravni tekstovi narodnim jezikom. Autor posebice istražuje unutar hibridnog književnojezičnog tipa kajkavsko jezično naslojavanje u neliturgijskim tekstovima 15. stoljeća, u kojima je jezik obilježen interferiranjima jezičnih elemenata općeslavenskog književnog jezika hrvatske indigene redakcije s elementima hrvatskih narodnih idioma. Njegova istraživanja potvrđuju misao da je glagoljska/ glagoljaška knjiga temelj ukupnom kasnijem razvoju hrvatske književnosti i hrvatskoga književnog jezika. Glagoljaši su, čuvajući demokratsku ćirilometodsku tradiciju, čuvali prvi općeslavenski književni jezik, ali su uvodili u sferu pisanog i hrvatske narodne idiome, i tom su se posebnošću na ovoj najzapadnijoj granici slavenskog prema romanskom svijetu odupirali latinskom univerzalizmu, ostajući istodobno dijelom zapadnog svijeta (vjerom, kulturom, no i istodobnim prihvaćanjem i latinizacijom u liturgiji, ali i u literaturi, u pravu i u administraciji).

Tekst »Jezik Prvotiska u kontekstu književnojezične prakse hrvatskih glagoljaša« (79–97) usporedno razmatra jezik hrvatsko-glagoljskog Editio princepsa iz 1483. i jezik Kolunićeva zbornika iz 1486, jednog od brojnih rukopisnih (no nažalost još neobrađivanih) zbornika 15. stoljeća. Na temelju analize zaključuje da je u tim tekstovima prisutan onaj tip jezičnog interferiranja koji podrazumijeva supostojanje više jezičnih izraza (iz više jezika) za jedan jezični sadržaj: elementi ćirilometodske jezične tradicije preklapaju se s književnom čakavštinom utemeljenom mnogo ranije u pravnim tekstovima, te s elementima kajkavštine. Zaključuje da se ovakvim postupkom, ranim korištenjem narodnih idioma u jeziku glagoljaške srednjovjekovne knjige, pripremao jezik za petrarkističke renesansne i kajkavske pisce 16. stoljeća, kojih jezik počiva na srednjovjekovnoj jezičnoj tradiciji. Ta se tradicija time iskazuje kao početak kontinuirana razvoja hrvatskoga književnog jezika, a hrvatski književni jezik u svojim različitim povijesnim etapama dio istog

procesa i dijakronijske okomice.

Tekst »Korizmene propovijedi Broza Kolunića« (99–120) svojevrsna je minijaturna studija, ili nacrt za studiju o srednjovjekovnim propovijedima iz hrvatskog glagoljskog korpusa, budući da analizira jedan tekst, propovijedi u Kolunićevu zborniku iz 1486. ali je cijeli rad strukturiran tako da bi mogao uključiti i ostale. Tekst je razglobljen u sedam dijelova. U prvome su osnovni podaci o Kolunićevu zborniku; u drugom se problematizira pitanje ima li se propovjedna proza tretirati kao literarni tekst, štoviše kao zasebna prozna vrsta; u trećem je sažet pregled hrvatske propovjedne proze (koje njihovi tvorci zovu »prodečtva«, »čtenja«, »slova«, »kapituli«) i njihov odnos prema predlošcima, njihov shematizam i struktura njihova jezika s obzirom na dijalekatsku osnovicu (osobito analizirajući kajkavizme) i s obzirom na predstandardizacijske procese u hrvatskim sustavima; u četvrtom načinje zanimljivu tezu o vezi pisanog jezika srednjovjekovlja s literarnim problemima, te napredovanju standardizacijskih procesa i pitanju individualiziranja stila u hrvatskom jeziku; u petom izdvaja neke od stilističkih postupaka vidljivih u propovijedima Kolunićeva zbornika (antitezu, stilsko ponavljanje, apel kao odraz društvenog angažmana propovjednika); u šestom razmatra strukturu propovijedi u Kolunićevu zborniku; u sedmom daje pregled ostalih propovijedi u korpusu propovjedne glagoljaške baštine.

Analizirajući u tekstu »Refleksi jata u Korizmenjaku Kolunićeva zbornika« (147–153) odraze jata u jednom dijelu tog zbornika iz 1486. autor razmatra i pitanje može li se na temelju jezika tog teksta identificirati i stanje u narodnim govorima na ličkom terenu tog vremena, s obzirom na poznatu činjenicu da samo pravne listine odražavaju narodni govor, a da su ostali tekstovi (kakav je i ovaj Korizmenjak) pisani artificijelnim jezikom koji se razlikuje od narodnog. Iz analize teksta, naime, može se zaključiti da su lički govori 15. stoljeća bili ikavskiji od tekstova nastalih na tom terenu u to vrijeme.

U tekstu »Rajićeva izdanja Reljkovićeve 'Satira'« (147–153) analiziraju se izmjene i jezične prerade koje je Osječanin Stefan Rajić unio u svoja ćirilčna izdanja Reljkovićeve djela. Prvo je od ta dva izdanja tiskano 1793. godine. Rajić je, naime, mijenjao Reljkovićeve jezik (a ponešto i sadržaj) u

korist ruskoslavenskog i, nešto rjeđe, srpskog narodnog jezika. Značajne su takve izmjene na fonetsko-fonološkom, manje na morfološkom i tvorbenom, a najčešće na leksičkom planu. Kako je riječ o predstandardizacijskom vremenu, Damjanović takav zahvat stavlja u kontekst traženja koncepta književnog jezika i u Srbiji: Rajić očito vjeruje da bi se miješanjem importiranog artificijelnog ruskoslavenskog i narodnog srpskog jezika dobio jezik prikladan za knjige namijenjene srpskom građanskom puku, zanatlijama i trgovcima.

Analizirajući u tekstu »Ćirilometodska baština u prepisci Rački–Strossmayer« (155–172) bogatu privatnu korespondenciju između dvojice hrvatskih velikana iz druge polovine 19. stoljeća, izdvaja autor segmente koji se odnose na ćirilometodsku problematiku, koju su ta dvojica preteča budućih događanja smatrala temeljem željenog jedinstva Istoka i Zapada, odnosno slavenstva. Pogled u privatnu prepisku daje poznatim stavovima i djelovanju drugačiju, produbljeniju dimenziju.

Ovi tekstovi otkrivaju drugi Damjanovićev profil, znanstvenički, nadnesen nad sofisticiran i najvećim dijelom neistražen materijal. Njihov će sadržaj biti dragocjen onim (još uvijek rijetkim) djelatnicima koji se bave ili će se baviti hrvatskom medijevalistikom i razdobljem do 20. stoljeća: prije svega povjesničarima hrvatskog jezika i književnosti, ali i dijalektolozima, standardolozima pa i kulturolozima.

Knjiga je opremljena uvodom (Riječ unaprijed, 7), Napomenom o tekstovima u ovoj knjizi (173), Kazalom imena (175–180) i Bilješkom o autoru (181).

Knjiga predstavlja svog autora u obama polovima društvene djelatnosti kojima se bavi: kao nastavnika, promicatelja i popularizatora jedne od temeljnih ideja u našoj kulturi, te kao znanstvenika i istraživača unutar vertikale te iste ideje. Naša je zajednica ovom knjigom na dvostruku dobitku: prvi je njezin dio u ovom trenutku dobrodošao priručnik i izvor studentima za sveučilišnu nastavu općeslavenskog književnog jezika, a drugi je dio na jednom mjestu prikupljen određen broj znanstvenih radova, dobrodošao znanstvenim djelatnicima.

Stjepana Damjanovića rese izuzetne ljudske kvalitete, među kojima je konstantna obveza i zahvalnost velikanima duha i potica-

teljima. I u ovoj su knjizi dvije posvete takvim izuzetnim osobama. Cijela je knjiga posvećena Eduardu Hercigonji za njegov šezdeseti rođendan (za one koji to ne znaju: Eduard Hercigonja je čovjek i znanstvenik koji je mladom Damjanoviću bio pretečom i pretpostavljenim na istoj sveučilišnoj katedri, ali i učiteljem i voditeljem u njegovim znanstvenim prvijencima, te konačno čovjek u čijem se blagotvornom ozračju razvijao i osamostalio); »Korizmene propovijedi Broza Kolunića« posvećene su Mitru Dragutincu (netko tko nije poput mene proveo dio djetinjstva u Damjanovićevoj rodnoj Strizivojnoj, ne može znati da je Mitar Dragutinac bio u tom slavonskom selu mladim župnikom, te da je bio intelektualac koji je u dušama seoskih dječaka poticao duhovne iskre, a u nekima od njih užegao i trajni plamen).

Konačno, knjiga je izišla u jednoj od najtežih godina u dugoj povijesti Hrvata i Hrvatske: u 1991. godini. Ima duboke simbolike u tome da baš u godini posvemašnje egzistencijalne upitnosti i devastacije Hrvata i Hrvatske iziđe poput svjetlosti knjiga koja svjedoči o trajanju i neuništivosti korijena i fundamentalne ideje ovog naroda i ovog prostora, kao što ima simbolike i u činjenici da je, uz Međunarodni slavistički centar iz hrvatskoga glavnog grada, suizdavač ovoj knjizi i Izdavački centar »Revija« iz Osijeka, hrvatske slavonske metropole, grada osobito bjesomučno razaranog ali i branjenog u svim njegovim segmentima. Govori dakle, djelo, ali govori i čin.

Diana Stolac

ANATOMIJA JEDNE MISTIFIKACIJE

Josip Vončina,
KORIJENI KRLEŽINA KEREMPUHA
Naprijed, zagreb 1991.

O *Baladama Petrice Kerempuha* Miroslava Krleže napisane su brojne stranice eseja, stručnih i znanstvenih misli i analiza. Nazvane se »remek-djelom«, »najljepšom knjigom poezije ikad napisanom kajkavskim 'jezikom'«, monumentalnim pjesničkim djelom«...